

Un recital extraordinar

Că muzica este poezie și că poezia nu poate fi decât muzică, parcă n-ar mai trebui demonstrat. Desigur, e vorba de esența lor ultimă, nu de *simplele* valori poetice ale muzicii sau de la fel de *simplele* valori muzicale ale poeziei. Dar că între muzică și poezie, dincolo de corespondențele lor, se poate stabili și o intimă relație de *complementaritate*, sub zodia *dramaticului*, fără ca una s-o „acompanieze” sau, dimpotrivă, s-o „eclipseze” pe cealaltă, aceasta e o altă poveste, sau poate doar o altă dimensiune a înțelegerii celor două povești, într-o nouă lume, mirifică.

În această lume a esențelor pure, care-și răspund, care sînt de fiecare dată aceleași și de fiecare dată altele, și care se lasă descoperite doar pentru a ne îngădui să ne descoperim pe noi înșine, în continua petrecere a lumii din noi și din afara noastră, în această lume de basm, în care încep acum aproape deodată lumile muzicii și poeziei, ne invită doi meșteri de zăbavă a sufletului asupra lui însuși: Ion Caramitru și Dan Grigore.

Un actor și un pianist, fiecare cu meșteșugul său, chinuit de meșteșugul său și înobilindu-și-l prin chin pînă la artă, ajung să dialogheze, prin cuvintele și sunetele artei lor, despre ceea ce e de fapt ceva mai încolo de ele, dincolo de această uimire de frumos, devenită uimire de suflet. Și totul sub pecetea simplității, sub pecetea lipsei de artificiu, ca șansă supremă a dialogului, a dialogului artelor ca relație umană și cosmică.

Ceea ce impresionează din capul locului la cei doi interpreți în acest recital e o anumită afinitate a structurilor lor afective, traducindu-se în alegerea repertoriului poetic și muzical. Un repertoriu care diferă în parte de la o seară la alta, dar care rămîne unitar la nivelul valorilor lui structurale, configurînd totodată o anumită stare de spirit, o dispoziție sufletească și, mai mult, o deschidere spirituală, ce se transmite ca atare publicului. Un public pe care nu se poate să nu-l privești cu o imensă plăcere, căci, în sfîrșit, e în marea lui majoritate un public tînăr, foarte tînăr, umplînd de fiecare dată sala Ateneului cu o nedismulată emoție, venit să asculte, să pricăpă și să se lase pătruns de bucuria muzicii și de magia cuvîntului.

Se recită din Emil Bolla și se cîntă Liszt, se recită din Eminescu (*Sărmanul Dionis* și *Glossa*) și se cîntă Bach... Cu cîteva reflectoare, crescînd și scăzînd treptat în intensitate, Ion Caramitru, în calitate de regizor al acestui fapt de elevată cultură spirituală (găzduit de Filarmonica „George Enescu”), soluționează admirabil cadrul vizual al reprezentației, dînd un halou misterios și o inefabilă aură de taină comuniunii care se produce pe scenă. Desăvîrșit maestru în recitarea versului eminescian, Caramitru ne surprinde de astă dată prin bogăția și amplitudinea registrelui său dramatic, care-i îngăduie să fie și unul dintre excelenții interpreți ai poeziilor lui Marin Sorescu. Sînt bine suși Argezi, Geo Bogza, Nichita Stănescu, Ana Blandiana. Totuși, „Oul dogmatic” al lui Ion Barbu pare să-i dea încă de furcă, în vreme ce, din păcate, Bacovia ajunge să fie spus de-a dreptul superficial, histrionic, ca și Adrian Păunescu dealtfel, prezent cu una dintre cele mai frumoase poezii de dragoste, „Iluzia unei insule”, a cărei luxuriantă bogăție metaforică riscă să fie impropriu interpretată, la nivelul purei anecdotici. Sînt singurele momente care umbresc deocamdată excelența acestei manifestări, și sîntem siguri că Ion Caramitru va avea puterea să reflecteze asupra lor, pentru a nu-și întuneca prin nimic o binemeritată biruință artistică.

Cît despre Dan Grigore, pentru noi revelația acestui recital, trebuie să spunem că rareori ne-a fost dat să avem o mai puternică impresie a faptului de artă care atunci se naște întîia oară, așa cum o lasă uimitoarea sa interpretare, cîntînd „odihnitor”, lăsînd impresia unei totale lipse de efort. Profund fără emfază, sobru fără ostentație, Dan Grigore ne-a purtat în uimiri de mătase, prin tărîmuri alchimice, redescoperindu-ni-l pe Schubert și pe Chopin (extraordinară, partea I a Sonatei în Si bemol minor), într-o interpretare originală, care își face din relevarea dramatismului intrinsec al discursului muzical o dominantă și definitorie trăsătură a stilului interpretativ.

Între invitații de onoare ai recitalului din 14 februarie '83 s-a aflat și fascinantă doamnă a literelor, și a muzicii, Cella Delavrancea, omagiată de Ion Caramitru prin citirea unui fragment din eseu domniei-sale despre perfecțiune. O întimplare fericită, cu valoare emblematică, pentru un *recital extraordinar* care își merită pe deplin numele. În vîz, în auz și în suflet stăruie încă învăluitoare acorduri și încintări de cuvînt, care ar merita cu prisosință să-și găsească locul în filmoteca de aur a televiziunii, de fapt a culturii noastre naționale.

Victor PARHON